

Norbert R u f. *Das Recht der katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für Praxis erläutert.* Freiburg—Basel—Wien 1983 ss. 448.

Autor, oficjał sądu metropolitalnego we Fryburgu w Bryzgowii, wydał jako pierwszy w RFN komentarz do całego kodeksu. Chciał on zaspokoić najpilniejsze potrzeby Kościoła, co mu się całkowicie udało, gdyż komentarz ukazał się jeszcze w czasie *vacatio legis*.

Z chwilą promulgacji nowego kodeksu, podkreśla N. Ruf, zakończył się okres niepewności prawnej charakteryzującej okres posoborowy i że odtąd, powołując się na wstęp do kodeksu, prawo nie powinno być nieznanne *nunc autem lex amplius ignorari nequit* (XXX). Jak wy-

nika z tytułu, książka jest przeznaczona przede wszystkim dla duszpasterzy. Autor podkreśla jednak we wstępie, że prócz duszpasterzy przeznacza swój podręcznik zarówno dla osób świeckich, zwłaszcza pracujących zawodowo w duszpasterstwie, jak i będących członkami gremiów kościelnych, dla prawników interesujących się kanonistyką i studentom teologii, którym pragnie ułatwić studium prawa kanonicznego.

Publikacja nie rości sobie naturalnie pretensji do wszechstronnego i całkowitego opracowania kodeksu. Autor nie wyczerpuje całej treści poszczególnych kanonów, lecz je mniej lub bardziej ogólnie omawia. Wprowadza podziały uwypuklające poszczególne zagadnienia danego działu prawa. Problematyka ujęta jest zwięźle, zorientowana praktycznie, nawet przez dołączenie przykładów z życia i ze wskazaniem ważniejszej, łatwo dostępnej dla czytelnika niemieckiej literatury, umożliwiającej ewentualne pogłębienie wiedzy. I tak, wiele uwagi poświęca problemowi małżeństw mieszanych zawieranych bardzo często w RFN, gdzie połowa ludności to protestanci. Nawet w tak krótkim zarysie prawa Autor poucza, jak należy przeprowadzić rozmowy z narzeczonymi w wypadku małżeństwa mieszanego, by ordynariusz miejsca mógł dać licencję na zawarcie ślubu (s. 258-260, 283-284). Podobnie wiele uwagi poświęca prawu pogrzebowemu (s. 296-299) omawiając nie tylko przepisy kanoniczne, lecz i prawo świeckie dotyczące tych zagadnień, a nawet wzajemne umowy zawarte między Kościołem katolickim i protestanckim. Podobnie wszechstronnie jest omówione prawo majątkowe Kościoła. Literatura jest wskazywana bardzo rzadko, ponieważ nie ma jeszcze opracowań obowiązującego prawa. Natomiast częściej Autor wskazuje na źródła prawa czy to kościelnego czy państwowego. Nie jest uwzględnione prawo posoborowe. Prawie wcale nie wskazuje

się na Vaticanum II jako na źródło prawa kodeksowego. Jednak cel, jaki Autor sobie zakreślił, adresat książki oraz wymiary podręcznika usprawiedliwiają takie postępowanie.

Na początku Autor daje krótkie ujęcie historii zbiorów prawa. Zaczyna od czasów najdawniejszych. Wspomina o *Corpus Iuris Canonici* jak i o powstaniu kodeksu z r. 1917 i z r. 1983, od zapowiedzi Jana XXIII do konstytucji promulgacyjnej *Sacrae disciplinae leges* z 25 I 1983 r. W tym skrócie czytelnik znajdzie odnośnik i do Plöchla *Geschichte des Kirchenrechts* (5 tomów, Wien-München 1953-1963) i dowie się o wydaniu przez Friedberga *Corpus Iuris Canonici* (Leipzig 1879 ff, nawet z wzmianką o dodruku fotomechanicznym Graz 1959) oraz o istnieniu „Communicationes”. Jednak tylko historia prawa jest tak szczegółowo przedstawiona. Interpretując kodeks Autor z konieczności skrótowo, ale bardzo jasno przedstawia poszczególne przepisy tak, aby zrozumieli je także i niespecjaliści. Pisząc swój komentarz nie miał jeszcze do dyspozycji urzędowego tłumaczenia kodeksu prawa kanonicznego na język niemiecki, dlatego zdaje sobie sprawę, że mogą zachodzić różnice terminologiczne między słownictwem używanym przez niego i przez tłumaczenie oficjalne. Dla uniknięcia ewentualnych nieporozumień w wielu miejscach podaje w nawiasach terminy łacińskie. Tych terminów prawnych z oryginału prawa jest bardzo dużo i są one wielką zaletą książki. Tekst jest omówieniem kanonów, dlatego jest łatwy do zrozumienia, lecz jednocześnie każdy temat wskazuje na przepis prawny, z jakiego wynikają wyjaśnienia Autora. Nie cytuje on przy tym całego kanonu, lecz oznacza jego liczbę. W dodatku zamieścił Autor ważniejsze adresy, a więc Sekretariatu Stanu, Kongregacji, Trybunałów i Sekretariatów oraz Nun-

cyjatur Apostolskich i Konferencji Episkopatu w krajach języka niemieckiego: RFN, Szwajcarii i Austrii. W rezultacie Autor dokonał cennego skrótu obowiązującego prawa, bez wskazywania na

zagadnienia sporne, niejasności czy trudności interpretacyjne lub historię instytucji prawnych.

Ks. Jerzy Grzywacz